

Akreditif

Akreditif Nedir?

Akreditif (Akreditif uluslararası işlemlerde kısaca L/C - Letter of Credit olarak adlandırılmaktadır); İhraç edilen malların bedellerinin ödenmesi konusunda belirli şartların yerine getirilmesinden sonra ödemenin yapılacağına ilişkin bir çeşit teminattır.

Akreditifin açılması

Akreditifli ödeme sisteminin temel dayanağı, ithalatçı ve ihracatçının arasındaki para alışverişinde köprü görevi gören bankalardır. Bir bankanın yazılı olarak yükümlülüğe girerek ödeme işleminde aracılık etmesi gerekmektedir. Bu da akreditifin açılması anlamına gelmektedir.

Ödemenin yapılması için gerekli koşullar:

İthalatçı ve ihracatçı arasında yapılan satış sözleşmesinde yer alan koşulların hepsi ödemenin yapılabilmesi için gerekli koşulları oluşturmaktadır. Bunlar çoğunlukla ticarete konu malların kalitesiyle ilgili teknik özellikleri, belli bir birim cinsinden miktarı, birim fiyatı, teslim şekli, paket ağırlığı, nakliyesi, ödeme şekli gibi hususları içermektedir. Bu hususların yerine getirildiğini doğrulayan fatura, kalite kontrol belgesi, konşimento, menşe şahadetnamesi gibi belgelerin ihracatçı tarafından bankaya sunulması gerekmektedir.

Akreditif hem ihracatçıyı, hem de ithalatçıyı koruyan bir işlemdir

İhracatçı: Malları akreditif şartlarına uygun olarak sevkettiğinde, mal bedelini tahsil edeceğinden emin olacaktır.

İthalatçı: Sevkiyatın yapılmış olduğunu ve akreditif şartlarına uygun mal gönderildiğini gösteren belgeleri ihracatçı bankaya sunmadan önce ödeme yapılmayacağından emin olacaktır.

Akreditif, uluslararası ticarete çok geniş bir alanda bir ödeme ve garanti aracı olarak kullanılmaktadır.

Örnek 1

Yeni kurulan ihracatçı bir firma Afrika'da satış yapmaktadır. Firma Afrikalı alıcının kredi alabilirliği ve iş hayatı hakkında son derece kısıtlı bilgiye sahip bulunmaktadır. Ayrıca alıcının ülkesindeki ithalat düzenlemeleri hükümet tarafından her an değişikliklere uğratılabilmektedir. Bu durumda satıcı firma ödemenin akreditifle yapılması ve kredinin ülkemizdeki bir banka tarafından teyid edilmesi konusunda ısrarlı olabilir. Böylece kendisini alıcının herhangi bir negatif davranışına ve politik risklere karşı garanti altına almış olur. Öte yarıdan ithalatçı malların yüklenip sevkiyatın yapılmakta olduğunu gösteren belgeleri satıcı sunmadan, ödemenin yapılmayacağını bilmenin rahatlığı içinde olacaktır. Ancak mal kalitesinin yeterliliği konusunda, ithalatçının herhangi bir garantisi bulunmayacaktır. Çünkü bankaların yükümlülüğü, ihracatçının verdiği belgelerin akreditif koşullarıyla uygun olup olmadığını ödemediği önce saptamaktır, ilgili satış sözleşmesine uygun olup olmadığını incelemek görevi değildir.

Örnek 2

Bir müteahhitlik firması Suudi Arabistan'da bir yol inşaatını üstlenmiş bulunmaktadır. İşveren kuruluşla yapılan anlaşmanın bir koşulu müteahhit firmanın işveren lehine teminat olarak stand-by (akreditif çeşitleri bölümünde kapsamlı olarak açıklanmaktadır) bir akreditif açmasıdır. Bu, bir anlamda müteahhitlik firmasına nakit darlığına düşülmeksizin teminat göstermede kolaylık sağlamaktadır. Eğer müteahhit firma yol inşaatını anlaşmada belirlenen koşullar altında tamamlayamaz ise işveren, firmanın taahhüdünü yerine getirmediğini tevsik eden belgeleri bankaya ibraz ederek akreditif bedelini geri alır. Anlaşma koşullarına uygun olarak yol inşaatı tamamlanırsa işveren kuruluşu herhangi bir ödemede bulunulmaz.

Bir satış sözleşmesi imzalandıktan sonraki belirsizlik ortamında taraflarca doğabilecek sorular:

İhracatçı

- Mallann sevkiyatını yaptığım zaman, ithalatçının zamanında ödeme yapabileceğinden emin olabilir miyim? Ödeme yapılmamasının riskini nasıl minimize edebilirim?
- İhraç ettiğim mallan başka bir firmadan satın alıyorum, ithalatçının bunu öğrenip asıl imalatçı firmayla temas kurarak beni aradan çıkarmasını nasıl önleyebilirim?
- Bankalar ticari alışverişlerde pratik uygulamaların düzenlenmesinde bize gerekli dökümanları sağlayarak nasıl yardımcı olabilirler?

İthalatçı

- İhracatçıyı yeterince tanımıyoruz. Malları zamanında teslim edebileceğinden emin olabilir miyiz?
- Ödeme yapmadan önce mallann siparişimizle uyuşup uyuşmadığını nasıl kontrol edebiliriz?
- İthal ettiğimiz malları tekrar satıncaya kadar ödemeyi ertelemeyi düşünüyoruz. Acaba bankamız bu aradaki boşlukta krediyi kendisi sağlayabilir mi?

Bu sorulara cevap verebildiği için akreditifli ödeme ticarete tercih edilen bir ödeme şeklidir.

Akreditifli ödemelerin dünya ticaretinde çok yaygın bir kullanıma sahip olmasının nedenleri:

İhracatçı açısından

- Bir bankanın ödeme güvencesine sahiptir. (Teyidli akreditiflerde ek olarak ikinci bir bankanın güvencesine kavuştur)
- Alıcının ülkesindeki politik risk, güvenceden dolayı en alt düzeye inmiştir.
- Akreditif bağlantısı gösterilerek ihracat kredisi alınabilir.
- Yeni pazarlara girerek satışlarını artırabilir.

İthalatçı açısından

Herşeyden önce, alıcı akreditif koşullarını yerine getirmeyen satıcıya ödeme yapılmayacağına ilişkin güvenceye sahiptir.

Bankalar alıcı adına akreditif koşullarının yerine getirilip getirilmediğini incelerler. "En son yükleme tarihi"nin saptanabilmesi alıcıya (özellikle ihracatçıyı iyi tanımiyorsa) malları zamanında elde edebilme olanağını sağlar.

Mallarını güvence olarak göstererek onları pazarlayıncaya kadar çeşitli kaynaklardan borç bulabilir.

Eğer satıcı ile anlaşır, mal bedelinin belgelerin ibrazında değil de, belirli bir süre sonra ödenmesi imkanı sağlanabilir. Bu ithalatçıya zaman kazandırarak daha düşük maliyette kredi sağlama imkanı verebilir.

Akreditifli İşlemlerde Yeralan Bankalar

Akreditif işlemlerinde genellikle ilgili iki banka bulunur; Amir banka, muhabir banka. Ancak bazı durumlarda ihracatçı, açılan kredinin kendisine yakın bulunduğu üçüncü bir banka tarafından veya muhabir banka tarafından garanti edilmesini ister ve bu banka teyid eden banka olarak adlandırılır: Diğer taraftan, ihracatçıya akreditifin geldiğini ihbar eden ve "ihbar bankası" olarak adlandırılan bir üçüncü banka olabilmektedir ancak bu, çoğunlukla muhabir banka olmaktadır.

Amir banka / Açan banka (Issuing / Opening bank)

- İthalatçının bankasıdır
- Akreditifi açar
- İhracatçı, akreditif vadesi içinde istenilen koşulları yerine getirirse ödeme yapmakla yükümlüdür.
- Ödemeyi ihracatçıya dönüş hakkı (rücu hakkı) olmaksızın yapar.
- İthalatçının istemi üzerine henüz akreditif açılmadan ihracatçıya veya muhabirine "ön bilgi" (preadvice) verebilir.
- Kimi ülkelerde akreditifi doğrudan ihracatçıya iletebilir.

İhbar bankası / Advising bank

- Akreditifin açıldığını ihracatçıya iletir.¹
- Akreditifde, ihracatçıya karşı ödeme konusunda herhangi bir yükümlülüğü yoktur. Bir anlamda postane görevini üstlenmiştir.

Teyid bankası / Confirming bank

- Amir banka dışındaki bir banka akreditife kendi yükümlülüğünü ekleyebilir. Bu banka çoğunlukla ihbar bankası olmaktadır.
- Teyid, amir bankanın yükümlülüklerini yerine getireceğine ilişkin olarak bir diğer bankanın kesin taahhüdünü ortaya koymasıdır.
- Teyid eden bankanın birinci derecede sorumluluğu vardır.
- Akreditif koşulları yerine getirilmişse, teyid bankası;
 1. İhracatçıya dönüş hakkı olmaksızın ödeme yapar
 2. Poliçeleri kabul eder.
 3. İhracatçıya dönüş olmaksızın poliçenin müzakere işlemini gerçekleştirir. (Devir ve ciro = poliçenin satın alınması)

¹ Ancak, akreditifi ihbar etmeye karar verdiğinde, ihbar ettiği akreditifin gerçek olup olmadığını kontrol etmeye özen gösterir. Eğer akreditifi ihbar etmemeyi tercih ederse Amir Bankaya bu konuda gecikmeksizin bilgi verir.

- Sorumluluğu amir bankanın sorumluluğu kadar önemlidir. Akreditif koşullarına karşı gelinirse, ihracatçı hem amir bankaya hem de teyid bankasına karşı tavır koyabilir.
- Kendisini birinci derecede sorumlu bir konuma getiren bu hizmet karşılığında komisyon alır.

Akreditif İşlemleri

1. Alıcı ile satıcı arasında ödemenin akreditifle yapılacağını belirten bir satış sözleşmesi yapılır.
2. İthalatçı bankasına ihracatçı (lehdar) lehine akreditif açması için talimat verir.
3. Amir Banka genellikle, satıcının bulunduğu ülkedeki bir bankayla akreditifi ihbar ya da teyid etmesi için anlaşır.
4. Muhabir ya da teyid eden banka akreditifin açıldığını ihracatçıya bildirir.
5. Satıcı akreditifin açıldığını öğrenir öğrenmez, eğer belirtilen zaman içinde gerekli şartları sağlayabilecekse, malları sevketme durumundadır.
6. Satıcı sevkiyatı yaptığını kanıtlayan belgeleri kredinin açıldığı bankaya gönderir.
7. Muhabir Banka gönderilen belgeleri kredi koşullarıyla karşılaştırdıktan sonra, gönderilen belgeler kredi şartlarına uygunsa, kredide belirtilen şartlara göre ödemede bulunur veya müzakerede bulunarak devreder ya da ciro eder.
8. Muhabir ya da teyid eden banka belgeleri amir bankaya gönderir. (Eğer muhabir banka, amir bankadan farklıysa)
9. Amir banka gönderilen belgelerin, kredi şartlarını karşılayıp karşılamadığını kontrol eder. Eğer gönderilen belgeleri yeterli bulursa;
 - A. Satıcı tarafından belgeler direkt olarak ona gönderilmişse ödemeyi satıcıya ya da onun için kullanılabilir fon tutan muhabir bankaya yapar.
 - B. Teyid eden bankaya ya da satıcıya ödemede bulunan veya poliçesini kabul eden muhabir bankaya geri ödemede bulunur.
10. Amir banka tarafından belgelerin akreditife uygunluğu tespit edildikten sonra akreditif miktarının ödenmesi için belgeler ithalatçıya sunulur.
11. Alıcı, nakliye belgelerini malların teslimatını yapacak olan taşıyıcıya gönderir.

Akreditifde Ödeme Teķikleri

Peşin ödeme

1. Satıcı mal sevkiyatını kanıtlayan belgeleri muhabir bankaya ibraz eder.
2. Banka, belgelerin kredi şartlarını karşıladığını belirledikten sonra ödemeyi yapar.
3. Kredi meblağını satıcıya veren banka, eğer amir bankadan farklıysa, belgeleri amir bankaya gönderir. Geri ödeme ise daha önce kararlaştırılan şekilde gerçekleştirilir.

Poliçe kabulü ile ödeme

1. Satıcı, malların sevkiyatını yaptığını kanıtlayan belgelerle birlikte üstüne çekilmiş bir poliçeyi bankaya gönderir
2. Banka, satıcının gönderdiği belgeleri kontrol edip uygun bulduktan sonra poliçeyi kabul edip imzalar ve satıcıya geri verir.

3. Muhabir Banka belgeleri Amir Bankaya göndererek, satıcının poliçesini kabul ettiğini ve vadenin bitim tarihinde geri ödemenin daha önce kabul edildiği şekilde sağlanacağını bildirir.

Banka poliçeyi kabul ederek vade bitiminde poliçenin üzerindeki değeri ödeyeceğini taahhüt eder. Bu noktadan sonra, satıcı isterse bankaca kabul edilen poliçesini kendi bankasında ya da piyasada kırdırarak derhal nakde çevirir, isterse de parayı almak için vade bitimini bekler.

Devir ve ciro edilen akreditifler (Negotiation type)

1. Satıcı, sevkiyatı yaptığını belgeleyen belgelerle birlikte alıcı veya kredide belirlenen herhangi bir şahsın üstüne çekilmiş anında ödemeli ya da vadeli poliçeyi bankaya gönderir.
2. Banka, belgelerin uygunluğunu kontrol ettikten sonra, poliçenin müzarekesine geçerek poliçeyi devreder ya da ciro eder.
3. Muhabir Banka belgelerle birlikte poliçeyi amir bankaya gönderir. Geri ödeme daha önce karara bağlanmış şekliyle gerçekleşir.

İhracatçılar kendilerine ödemenin yapılmasından amir bankanın parayı göndermesine kadar geçen süre için "devir ve ciro" bankasına faiz ödemek durumundadırlar. Çünkü "negotiating bank" bir anlamda ihracatçıya kredi kullanırmış olmaktadır. Bununla birlikte sözkonusu faiz ya da genel adı ile "negotiation charges" ithalatçı tarafından da ödenebilmektedir.

"Negotiation type" (Müzareke edilebilir) bir akreditifde devir ve ciro bankalar genellikle poliçeyi iskonto ederek alırlar, ancak ihracatçılar da ödeme bankasının parayı göndermesini beklemeden tahsil etmiş olurlar.

Devir ve ciro bankasının amir bankaya ve ihracatçıya dönüş hakkı (rücu etme) bulunmaktadır.

Akreditif Çeşitleri

Kabili rücu (Dönülebilir) akreditif

Bu tür akreditifler, ithalatçı ya da bankası tarafından ihracatçıya önceden haber vermeksizin her zaman değiştirilebilir veya iptal edilebilirler. Malların transferi ve belgelerin ihracatçı tarafından muhabir bankaya ibraz edilmesinden önce akreditifin şartları değiştirilebileceği ya da iptal edilebileceği için ihracatçı açısından büyük risk taşımaktadır. Öte yandan ithalatçı oldukça fazla esnekliğe sahiptir. Belgelerin ihracatçı tarafından muhabir bankaya ibraz edilmesi durumunda akreditifin bankaca ya da ithalatçı tarafından iptal edilmesi veya değiştirilmesi münıkün değildir. Sevk belgeleri ihracatçı tarafından bankaya ibraz edildikten ve bankaca akreditif koşullarına uygunluğu saptanarak ödemede bulunulduktan sonra, iptal ya da değişiklik bildirim yapılsa bu ödeme geçerlidir ve amir banka bu ödemeyi muhabir bankaya yapmak zorundadır. Eğer satış sözleşmesinde açılacak olan akreditifin gayri kabili rücu olduğu açıkça belirtilmemişse akreditif "kabili rücu" türünde açılmış olur.

Gayri kabili rücu (Dönülemez) akreditif

İhracatçının akreditifde yer alan şartları tamamen yerine getirmesi halinde, akreditifi açan banka tarafından,

- Görüldüğünde ödenmesi kaydını taşıyorsa, ödemenin yapılacağı
- Vadeli ödeme kaydını taşıyorsa, akreditifte belirtilen vadede ödemenin yapılacağı
- Akreditife göre poliçe kabul edilecekse, akreditifin vadesi dahilinde üzerine çekilecek poliçelerin kabul edileceği şeklinde, ödeneceği konusunda taahhütleri kapsayan akreditiflere "gayri kabili rücu" akreditif denmektedir. Bu tür akreditif ancak tarafların kabulü olduğu takdirde değiştirilebilir veya iptal edilebilir. İhracatçıya ödeme konusunda sağladığı güvence dolayısıyla bu tip akreditif uluslararası ödeme şekilleri arasında en çok kullanılanıdır.

Teyidli akreditif

Akreditif açan banka ihracatçı tarafından yeterince tanınmıyorsa, ihracatçı kendisini güven içinde hissetmek için çekeceği poliçenin ödeneceği konusunda kendi ülkesindeki bir bankadan teminat vermesini ister. Bu şekilde, çekilen poliçe akreditifi açan bankaca ödenmediği takdirde, ihracatçının ülkesindeki banka kendisinin ödeyeceğini önceden taahhüt eder. Bu taahhüdü veren bankaya teyid eden banka denir. Bankalar teyid için ayrıca komisyon aldıklarından ek bir mali külfet getirirler ve ithalatçılar genelde teyidli akreditiften kaçınırlar. Sadece gayri kabili rücu akreditifler teyidli olarak açılabilir.

Ticari İşlemlerde Kullanım Alanlarına Göre Akreditif Türleri

Rotatif akreditif

Rotatif akreditif şartları gereğince bir miktarı veya tamamı kullanıldıkça herhangi bir belirli değişikliğe lüzum kalmaksızın eski miktar dahilinde yenilenen akreditiflerdir. Yenilemenin amacı, ihracatçının akreditiften aynı şartlarla yararlanarak, ilk akreditif şartlarına uygun olmak kaydıyla yeniden ihracat yapabilmesidir. Bu tür akreditif genellikle aynı cins malı tek bir ihracatçıdan kısım kısım ithal eden ithalatçı tarafından açılır. Rotatif akreditif zamana göre ve değere göre ilişkilendirilebilir. Zamanla ilişkili olan rotatif akreditif ikiye ayrılır:

Kümülatif rotatif akreditif: İlk dönemde kullanılmayan miktar, takip eden dönemlere taşınır.

Kümülatif olmayan akreditif: Belli bir dönemde kullanılmayan miktar geçerliliğini yitirir ve bir sonraki dönemlere aktarılmaz. Örneğin: 6 aylık periyotta her ay için 15 000 \$ kredi sağlanmakta olsun. Her ay bir önceki ayda belli bir miktarda çekilip çekilmediğine bakılmaksızın 15 000 \$ lık miktar otomatik olarak yenilenir.

Değerle ilişkili olan rotatif akreditif, belirli geçerli dönem içinde kullanıldıktan sonra aynı şekilde ve miktarda yenilenir.

Devredilebilir akreditif

Devredilebilir akreditifde, lehine bir akreditif açılan bir ihracatçı kendi ülkesindeki üçüncü bir şahsa yani akreditifte adı geçenden başka ikinci ya da daha fazla ihracatçıya akreditifi devredebilir. Devirde ilk akreditifdeki esas şartlar değiştirilmemekte sadece miktar, mal fiyatı, akreditif vadesi ve son tarihi tarafların

kabulü ile değiştirilmektedir. Akreditifin ilk lehdarı, ikinci lehdarın faturalarından eksik olan kısımları kendi faturalarıyla tamamlar ve akreditifin bu kısmını alabilir. Akreditif amiri ile lehdarın ve devredilen üçüncü şahsın adları birbirine ve şartların da yeni lehdara banka tarafından bildirilmesi gerekir. Akreditif devrolunca, birinci lehdar alıcı durumuna gelmiş olur. Bu sebeple banka, birinci lehdarı alıcı olarak göstererek ikinci lehdar için yeni bir akreditif açar.

Bu tür akreditifler sadece bir kez devredilebilirler. İkinci lehdar tekrar üçüncü bir lehdara açılan akreditifi devredemez. Sadece gayri kabili rücu akreditifler devredilebilir.

Devredilebilir akreditifler aynı zamanda nakledilebilir akreditif hükmünü taşımaktadır. İthal edilecek olan malın, ihracatçı tarafından doğrudan sağlanmasına imkan olmayan durumlarda kullanılan ve başka bir ülkeye transferi mümkün olan akreditife nakledilebilir akreditif denmektedir.

Bölünebilir akreditif

Devredilir akreditifler kısımlara bölünerek çeşitli ihracatçılara Bölünebilir Akreditif devredilebilirler. İthalatçının dışardan satın almak istediği malları tek bir firma sağlayamıyorsa, bölünebilir akreditif açılarak çeşitli firmalarla ticaret yürütülebilir. İthalatçı firma yabancı ülkedeki bir tek firma veya temsilcisi lehine akreditifi açtırarak zamandan ve masraftan tasarruf etmiş olur.

Red Clause akreditif

Bu tür akreditifte akreditif talimatında belirtilen özel bir hükme dayanarak muhabir banka, ihracatçı sevk belgelerini ibraz etmeden avans ödemesinde bulunur. Bu tür akreditife "redclause" denme sebebi akreditif mektubunda talimatın kırmızı mürekkeble yazılmasıdır. Akreditif talimatındaki bu hükme dayanılarak verilen avans teminat aranmaksızın makbuz ya da benzeri belgeler karşılığında verilmektedir. İhracatçıya verilen avans, malların sevkinde aracı bankaya verilen belgelerin bedelinden kesilerek kapatılmaktadır. Eğer ihracatçı yüklemeyi yapmaz ve avansı geri ödemezse muhabir banka amir bankadan faizi ile birlikte kendisine geri ödeme yapılmasını ister. Aynı şekilde amir banka da ithalatçıdan talepde bulunacaktır.

Green Clause akreditif

Akreditifi açan banka lehine, akreditifin kullanıcısı tarafından bir teminat mektubu verilmemişse, red clause akreditifleri açtıran firmalar büyük risklere girerler. Bu riskler greerr clause akreditifler ile en aza indirilebilirler. Green clause akreditifte ihracatçının malları sevk etmesinden önce akreditiften tahsilat yapmasına olanak tanınmaktadır. Ancak bu peşin ödemeler, malların mülkiyetini bankaya devreden ambar teslim makbuzları ile garanti altına alınmaktadır. Ambar teslim makbuzları, ambar firması tarafından düzenlenir ve depolanan malların değerini belirtir.

Red clause ve green clause akreditiflerin temel amacı, ithalatçı tarafından ihracatçının finanse edilmesidir. İhracatçının ülkesindeki kredi faizlerinin, ithalatçının ülkesindeki faizlere oranla yüksek olduğu durumlarda, bu tür akreditifler kanalıyla düşük maliyetli fonlar ihracatçılara aktarılabilir.

Karşılıklı (Back to Back) akreditif

Karşılıklı akreditif ihracatçının lehine açılan akreditifin devredilebilir olmadığı zaman veya devredilse bile devir işleminin gerektirdiği ticari koşulları sağlamadığı zaman kullanılır. İhracatçı ihraç ettiği malları kendisi üretmiyorsa ve yurtdışındaki bir üreticiden ödeme karşılığı satın almak durumundaysa karşılıklı kredi gündeme gelir. Bu durumda ihracatçı yabancı üretici lehine bir akreditifin açılması için bankasına talimat verir. Bankasına teminat olarak da ithalatçının kendisi lehine açtığı akreditifi gösterir. Ülkemizde reeksport veya transit ticaret yoluyla yapılan ihracatta ve mahsup yoluyla yapılan transit ticarete karşılıklı akreditif kullanılmaktadır. Bu noktada bir ithalat akreditifinin karşılığını bir ihracat akreditifi teşkil etmektedir. Reeksportta ihracatçı, bir ülkeden almış olduğu bir malı diğer bir ülkeye satacaktır. Malı ithal ederken akreditif açar aynı zamanda aynı malı satacağı ülkedeki ithalatçı tarafından da kendisi için bir akreditif açılır. Bu durumda ihracatçının bankasında bir depo hesabı oluşur. İhracat bedeli döviz yurda geldiğinde, ithal bedeli tahsil olduktan sonra, kalan kısım ihracatçıya ödenir.

Stand-by akreditif

Bu tip akreditifler bir ödeme aracından çok bir garanti gösterme aracıdır. Taraflar arasında yapılan sözleşmelerde (genellikle müteahhitlik sözleşmeleri), taraflardan birisinin (müteahhit firma) yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumuna karşın, diğer tarafın (işveren) garanti olarak bir teminat istemesi sonucu teminat gösterimi için bankalarca müteahhit taraf adına açılan kredilerdir.

Akreditif İşlemlerinde Genel Kurallar

Alıcı

- Amir bankaya talimatlarını aşırı detaydan uzak bir açıklıkla vermeli ve talimatları kesinlik taşımalıdır. Öyleki, banka ithalatçının ne istediğini tahmin etmek durumunda kalmamalıdır.
- Açılan kredinin amacı alımın bedelini ödemektir. Kredi şartları ve istenen belgeler satış kontratı ile uyum içinde olmalıdır.
- Sevkiyattan önce veya sevkiyat sırasındaki malların her türlü incelenmesi belgelendirilmelidir. Bu tür belgelerin çıkış mercileri önceden kredi anlaşmalarında mutlaka belirtilmelidir.
- Akreditif satıcının sağlayamayacağı belgeleri zorunlu kılmamalıdır ve satıcının yerine getiremeyeceği koşulları öne sürmemelidir.

Satıcı

- Akreditifte belirtilen meblağın kullanımına kadar geçen sürede satıcı boş durmamalı gerekli gördüğü değişiklikleri anında iletmelidir.
- Satıcı akreditifte belirlenen süreyi ve koşulları karşılayabileceğinden emin olmalıdır.

- İhracatçı akreditifte belirtilen belgeleri zamanında şartlara uygun olarak ibraz etmelidir. Belgeleri mümkün olduğu kadar çabuk şekilde akreditifin geçerlilik süresi içinde bankaya ibraz etmelidir.
- Belgeleri bankaya ibrazında akreditifte belirtilen koşullara göre gerek zaman gerekse belgelerin nitelikleri açısından uygunsuz bir durum ortaya çıkarsa, bankanın belgeleri kabul etmemekle yükümlü olduğunu ihracatçı unutmamalıdır.

Akreditif işlemlerinde uygulanan uluslararası kuralları nereden öğrenebilirsiniz?

Uluslararası Ticaret Odası, "Vesikalı Krediler Hakkındaki Yeknesak Teamüller ve Uygulamalar" broşürünü gözden geçirerek 1993 yılında yeniden yayınlamıştır. (Uniform Custom and Practise For Documentary Credits/U.C.P. No: 500). Bu yayın uluslararası kabul görmektedir. Temelde yasal bir yaptırımı yoksa da, akreditifli işlemlerde aşağı yukarı her ülke bu kuralları uygulamaktadır. Öyleki, ulusal hukuka bırakılan anlaşmazlıklarda dahi, yargıçlar U.C.P'yi dikkate almaktadırlar.

Akreditif işlemlerinin maliyeti

Bütün vesaikli krediler, maliyet tesbiti açısından çeşitli dilimlere ayrılırlar; Akreditif açılması, ihbarı, teyid edilmesi, düzeltilmesi, ödeme yapılması, poliçelerin kabulü, ciro edilmesi gibi, bütün bu farklı dilimler için bankaların aldıkları komisyon değişmektedir. Ayrıca bankalar komisyon bedelini belirlerken, tarafların ticari güvenilirliği ve buldukları ülkelerin finans piyasasındaki yeri gibi kriterleri değerlendirirler.

Akreditif Formu Örneği ve Formda Yeralan Bilgilere İlişkin Açıklamalar

Irrevocable documentary credit	Number	Name of issuing bank	
Date and place of expiry		Place and date of issue	
Beneficiary		Applicant	
Amount		Advising bank	
Credit available ☐ by sight payment ☐ by acceptance against the documents detailed herein ☐ and beneficiary's bill of exchange at on		Partial shipments Allowed ☐ Not allowed ☐	Transshipment Allowed ☐ Not allowed ☐
days after the date of issuance of the transport		Loading on board/dispatch/taking in charge at/from: For transportation to.	
favour. It is subject to the ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (1993 Rev. 1) and engages us in accordance with the terms thereof. The number and the date of the credit and the name of our bank must be quoted on drafts required. If the credit is available by negotiation, each presentation must be noted on the reverse of this advice by the bank where the credit is available.		Documents to be presented Documents to be presented within _____ documents but within the validity of the credit.	
This document consists of _____ signed page(s).		We hereby issue the documentary credit in your favour and Practice for Documentary Credits (1993 Rev. 1) and engages us in accordance with the terms thereof. The number and the date of the credit and the name of our bank is available by negotiation, each presentation must be noted on the reverse of this advice by the bank where the credit is available.	
The A.B.C. Bank		The A.B.C. Bank	

Akreditif mektubunda yer alan bilgilere ilişkin açıklamalar²

1. Amir Bankanın adı ve adresi. (Amir Banka genellikle ithalatçının kendi bankası olup, ithalatçının talimatı üzerine akreditifi açar.)
2. Akreditifle ilgili işlemleri içeren banka referans numarası
3. Akreditif vadesi
4. Akreditifi açtıran ithalatçının adı ve adres
5. İhracatçının (lehdar) adı ve adresi
6. Akreditifi ihbar eden bankanın adı ve adresi. Bu banka genellikle ihracatçının kendi bankasıdır.
7. Akreditifin tutarı ve döviz cinsi
8. Akreditifte belirtilen ödeme şekli
9. İhracatçının tam sipariş tutarının altında sevkiyat (kısmi sevkiyat) yapmasına izin verilip verilmediği
10. Mallann bir araçtan diğerine aktarma yapılmasına izin verilip verilmediği
11. Malların nakliye firmasına teslim edildiği yer ve bunun için verilen en son tarih
12. Malların gönderildiği yerin adı
13. Banka tarafından ödeme yapılmadan önce ihracatçının bankasına sunması gereken belgelerin türü ve miktarına ilişkin liste
14. Akreditif vadesi içinde, nakliyeye ilişkin belgelerin verildiği tarihten itibaren diğer belirli belgelerin sunulması için verilen süre.

Akreditif İşlemlerinde Görülen Yaygın Sorunlar³

3. Eğer akreditif vadesi içinde istenilen belgelerle birlikte sunulmaz ise geçerli sayılmayacaktır.
5. Eğer İhracatçının (lehdar) ismi doğru olarak belirtilmezse akreditife itibar edilmeyebilir.
7. Akreditifte belirtilen tutann diğer belgelerde belirtilen tutarla aynı olması gerekmektedir.
9. Eğer akreditifte kısmi sevkiyata izin verilmiyor ise mallann tümünün gemiye yüklenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde akreditif kabul edilmeyecektir.
10. Akreditifte aktarmaya izin verilmediği halde aktarma yapılmış ise, gecikmeler ve ekstra maliyetler ihracatçıya yüklenecektir.
11. Eğer akreditifteki yükleme koşullanna uyulmaz ise akreditif geçerli sayılmayabilir.
13. Eğer belgeler akreditifte belirtilen gerçek format ve sayıya uygun değil ise gecikmeler ve ekstra maliyetler olabilmektedir.
15. Eğer belgeler belirtilen zaman içinde sunulmazsa akreditif geçersiz sayılabilmektedir.

² Akreditif örneğinde yer alan bölüm numaralarına göre açıklanmaktadır

³ Akreditif örneğinde yer alan bölüm numaralarına göre açıklanmaktadır.

Akreditif İşlemlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

1. İthalatçı ile ihracatçı arasında sözleşme yapıldığı zaman, ihracatçının tam olarak ithalatçı tarafından ne tür belgeler istendiğini bilmesi gerekmektedir. Daha sonra ihracatçı akreditif koşullarını yerine getirebilmek için akreditif vadesinin yeterli olduğundan emin olmalıdır.
2. İhracatçı, ithalatçı ile olan tüm işlemlerinde adının ve adresinin doğru bir şekilde yazıldığından emin olmalıdır. Akreditif ihracatçıya ihbar edilmediğinde ihracatçı akreditifte ve sunacağı belgelerde isminin doğru olup olmadığını kontrol etmelidir.
3. Alıcının kısmi sevkiyatı kabul edip etmediği konusu ihracatçı tarafından anlaşılır olmalıdır: Eğer kısmi sevkiyat kabul ediliyor ise teslim tarihinde bir problem çıksa bile bu durum akreditifin geçerliliğini etkilemeyecektir.
4. İhracatçının sözleşme tamamlanmadan önce, malları nasıl yükleyeceğini bilmesi gerekmektedir. Genellikle yüklemelerde aktarma işlemi yapılabilmektedir. Bazen önceden geminin aktarma yapıp yapmayacağını bilmek mümkün olmayabilmektedir. Bu gibi durumlar için akreditifin aktarma işlemine izin vermesi faydalı görülmektedir.
5. Akreditifte malların gönderildiği nokta ve gönderme tarihi, ihracatçı ile ithalatçının akreditif koşulları üzerinde anlaşmaları gibi olmalıdır.
6. İhracatçı, ithalatçının hangi belgeleri istediği konusunda emin olmalıdır. İstenilen belgelere göre, malları yüklemeye hazırlarken, ekstra maliyetler ve gecikmeler olabilmektedir.
7. İhracatçı akreditif kendisine ihbar edildiği zaman tüm detayları kontrol etmelidir. Aynı zamanda istenilen belgelerin hazırlanabilmesi için yeterli zamanın olup olmadığının ihracatçı tarafından kontrol edilmesi gerekmektedir.

Akreditifte İstenen Belgeler

Akreditifte istenen belgeler ülkelere, firmalara ve malın cinsine göre değişse de genellikle aşağıdaki belgelerden oluşmaktadır.

Ticari fatura (Commercial invoice)

İhracatçı tarafından ithalatçıya verilmek üzere düzenlenen ve tasdik olunarak üzerinde malın birim fiyatını, toplam fiyatını, miktarını, ağırlığını; özelliklerini, satıcının adı ve adresini, alıcının adı ve adresini, borcun ödeme şeklini, satış şartları ile yükleme ve boşaltma yerini gösteren belgedir. İhracatçının hazırlayacağı ticari fatura ithalatçı ülkenin mevzuatına uygun olmalıdır.

Polçe (The bill of exchange)

Polçe, ihracatçı tarafından hazırlanan ve imzalanan bir belge olup, ithalatçının belirli bir meblağı (ihracat tutarını) yine belirli bir süre sonunda ihracatçıya ödemesini öngören bir belgedir. Polçe, ihracatçıya ödemenin yapılacağına dair bir güvence oluşturmamakla birlikte akreditife ek olarak düzenlenen bir belgedir.

Menşe şahadetnamesi (Certificate of origin)

İhracatçı ve onun temsilcisi tarafından hazırlanan ve bağ bulduğu Ticaret Odası tarafından tasdik edilen malın menşei gösteren belgedir.

Konşimento (Bill of lading)

Konşimento, nakliye araçları yola çıkmadan önce ihracatçının vereceği yükleme rotasına göre nakliyeciden tarafından düzenlenen malların teslim alındığını ve kararlaştırılan yere kadar taşınıp ithalatçıya teslim edileceğini gösteren belgedir.

Kalite kontrol belgesi (Certificate of inspection)

İthalatçılar genelde aldıkları malların belli standartlara uygun olduğundan emin olmak için kalite kontrol belgesi isterler. İki taraf kalite kontrol işlemiyle kimin ilgileneceği ve masrafların kimin karşılayacağı hususunda önceden anlaşmaya varmalıdır.

Sigorta poliçesi (Insurance certificate)

İthalatçıya gönderilen malların yolculuk sırasında kayba veya hasara uğrama tehlikesine karşı sigorta edildiğini gösterir.

ATR-1, ATR-3 ve EURO1 Dolaşım belgeleri

ATR belgesi, Avrupa Birliğine üye ülkelere yapılan ihracatta istenmektedir. EFTA ülkeleri ile Türkiye arasında yapılan Serbest Ticaret Anlaşması gereği, bu ülkelere yapılan ihracatta EURO1 Belgesi istenmektedir.

Sağlık sertifikası

Söz konusu malın cinsine göre sağlık koşullarına uygun olup olmadığını gösteren belgedir.

Çeki listesi

Bazı durumlarda, ithalatçı firma tarafından istenebilir. Çeki listesi, hangi taşıta ne kadar mal yüklendiğini, birim paket veya çuvalın ağırlığını gösterir.